

II

(Acte adoptate în temeiul Tratatelor CE/Euratom a căror publicare nu este obligatorie)

DECIZII

COMISIE

DECIZIA COMISIEI

din 11 martie 2008

privind ajutorul de stat C 15/07 (ex NN 20/07) pus în aplicare de Italia, privind stimulentele fiscale în favoarea anumitor instituții de credit restructurate

[notificată cu numărul C(2008) 869]

(Numai textul în limba italiană este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2008/711/CE)

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 88 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

invitând părțile interesate să-și prezinte observațiile în conformitate cu articolele menționate anterior ⁽¹⁾ și având în vedere observațiile transmise,

întrucât:

1. PROCEDURA

(1) La 24 decembrie 2003, Parlamentul italian a adoptat Legea nr. 350 din 24 decembrie 2003 (Legea 350/2003) ⁽²⁾, care, la articolul 2 alineatul (26), prevede un sistem special de realiniere fiscală pentru activele anumitor instituții de credit, ca urmare a restructurării, în conformitate cu Legea nr. 218 din 30 iulie 1990 (Legea 218/1990) privind privatizarea instituțiilor de credit de drept public din Italia.

(2) Autoritățile italiene nu au notificat Comisiei regimul în vederea verificării ajutorului de stat în sensul articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE. Comisia a inițiat totuși o examinare preliminară a regimului menționat anterior.

(3) Prin scrisoarea din 26 septembrie 2005 (D/57424), Comisia a solicitat autorităților italiene să furnizeze toate informațiile relevante în scopul evaluării compatibilității acestui regim cu normele privind ajutoarele de stat și a legitimității acestuia în baza obligației prevăzute la articolul 88 alineatul (3) din Tratatul CE de a notifica preventiv orice proiect de acordare de ajutoare de stat.

(4) Italia a furnizat informațiile solicitate prin scrisoarea din 29 noiembrie 2005 (A/39913).

(5) Prin scrisoarea din 31 martie 2006, Comisia a solicitat Italiei clarificări ulterioare privind posibilul caracter de ajutor de stat al regimului și compatibilitatea acestuia cu piața comună.

(6) Italia a furnizat informațiile solicitate prin scrisoarea din 5 mai 2006 (A/33466).

(7) În data de 3 iulie 2006, Comisia a avut o reuniune cu autoritățile italiene pentru a discuta despre funcționarea și justificarea regimului fiscal examinat. În cadrul reuniunii, Comisia a luat notă de explicațiile furnizate de autoritățile italiene, continuând să manifeste anumite rețineri referitoare la regimul în cauză, privind posibilul caracter de ajutor de stat al regimului și compatibilitatea acestuia cu piața comună.

⁽¹⁾ JO C 154, 7.7.2007, p. 15.

⁽²⁾ Legea finanțelor pe 2004 a Italiei, Monitorul Oficial nr. 299 al Republicii Italiene din 27.12.2003.

- (8) Prin scrisoarea din 28 iulie 2006 (A/36106) autoritățile italiene au oferit o sinteză a informațiilor prezentate de Italia și a clarificărilor furnizate cu ocazia reuniunii din 3 iulie 2006.
- (9) Prin scrisoarea din 30 mai 2007 (D/203295), Comisia a comunicat Italiei decizia de inițiere a procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) din Tratatul CE privind măsura mai sus menționată. În decizia sa, publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ⁽³⁾, Comisia a invitat părțile interesate să-și prezinte observațiile privind deschiderea procedurii formale de investigație.
- (10) Prin scrisoarea din 5 iulie 2007 (A/35808), autoritățile italiene și-au prezentat observațiile.
- (11) Comisia a primit observațiile părților interesate, în special observațiile grupului bancar Paribas, din care face parte Banca Nazionale del Lavoro, și ale grupului bancar UniCredit, din care fac parte Capitalia, Banca di Roma și Banco di Sicilia.
- (12) Prin scrisorile din 3 octombrie 2007 (D/53926) și, respectiv, 22 noiembrie 2007 (D/54681), Comisia a informat autoritățile italiene cu privire la observațiile primite din partea părților interesate și a solicitat Italiei să-și prezinte la rândul său propriile observații. Prin scrisorile din 5 noiembrie 2007 (A/39031) și din 21 decembrie 2007 (A/40631), autoritățile italiene au comunicat Comisiei că nu mai au de formulat alte observații sau comentarii ulterioare.
- (14) Achiziționarea de participații într-o societate de către un acționar nu implică modificări ale bazei fiscale a activelor societății. Pe de altă parte, cesiunea activelor unei societăți determină, de regulă, un câștig de capital sau o pierdere de capital supus(ă) impozitării la nivelul societății cedente. Având în vedere faptul că impozitul asupra cesiunii de active este, de regulă, vărsat imediat, dar avantajele fiscale ale creșterii valorii activelor cedate se obțin în timp (amortizări periodice), o cesiune de active impozabilă la nivelul societății determină în general o creștere a impozitului total net aplicat societății care vinde și celei care achiziționează.
- (15) Cesiunea unui activ al societății către acționari determină, de asemenea, impozitarea fiscală a câștigurilor de capital obținute de pe urma bunului cesionat cu o creștere corespunzătoare a bazei de impozitare a activului în cauză, primit de acționari, în special dacă aceștia din urmă sunt societăți, având în vedere faptul că nu se poate înregistra o creștere a valorii unui bun fără existența unei recunoașteri fiscale a câștigului de capital realizat la nivelul aceleiași societăți.

2. DESCRIEREA DETALIATĂ A REGIMULUI

2.1. Impozitarea câștigurilor de capital

- (13) Sistemul fiscal italian are, împreună cu aproape toate organizațiile fiscale moderne, anumite principii fundamentale referitoare la impozitarea societăților: impozitul pe venit la nivelul societății se aplică în cea mai mare parte societăților ce dețin personalitate juridică (în special societăților comerciale), cu toate că este posibilă aplicarea principiului transparenței fiscale, obligatoriu sau opțional, în ceea ce privește anumite societăți fără personalitate juridică, precum și unele tipuri de parteneriate. Acționarii societății supuse impozitării sunt impozitați separat de societatea în care aceștia dețin participații și, în principiu, se supun impozitului pe câștigurile de capital și pe dividendele obținute în baza pachetelor de acțiuni deținute, deși există mecanisme pentru atenuarea efectelor dublei impunerii asupra veniturilor aferente participațiilor deținute. Câștigurile de capital ale societăților sunt supuse impozitării și atunci când sunt

- ### 2.2. Reevaluarea activelor și realinierea în general
- (16) Reevaluarea activelor unei societăți este o operațiune contabilă cu ajutorul căreia valoarea contabilă a mijloacelor fixe înscrise în bilanțul societății este adusă la valoarea curentă (în timp, valoarea contabilă a mijloacelor fixe scade, acestea fiind de regulă amortizabile, în timp ce valoarea de piață poate rămâne neschimbată și, în consecință, poate fi superioară valorii contabile reziduale ca urmare a creșterii valorii acestora în timp). Din moment ce nu mai trebuie înregistrată creșterea valorii contabile a activelor unei societăți fără o recunoaștere fiscală a câștigului de capital realizat la nivelul societății, diferența de reevaluare trebuie considerată ca fiind o creștere a valorii imobilizărilor ce poate fi amortizată în aceleași condiții ca și activele în cauză. În plus, în momentul unei viitoare vânzări a unor asemenea active (reevaluate), câștigul de capital realizat va fi inferior datorită diferenței minore dintre suma primită aferentă vânzării și valoarea contabilă a activelor.

⁽³⁾ A se vedea nota de subsol 1.

- (17) Reevaluările sunt operațiuni contabile extraordinare, deoarece disciplina bugetară se axează pe criterii tradiționale prudențiale, în timp ce reevaluările se bazează pe ipoteza (excepțională) că un anumit activ valorează mai mult decât s-a plătit pentru acesta sau decât valoarea sa reziduală. O asemenea ipoteză poate fi considerată eronată în lumina viitoarelor evenimente de pe piață. Printre altele, principiile contabile introduse recent (este vorba de „standardele internaționale de raportare financiară” – așa-numitele principii IFRS), devenite obligatorii în Italia pentru anumite societăți și, în special, pentru bănci, impun contabilizarea imobilizărilor societății la valoarea echivalentă, în special în ceea ce privește instrumentele financiare (câștigurile și pierderile de capital aferente sunt înregistrate periodic în bilanțul anual). În plus, în cazul restructurărilor, activele sunt convertite la valoarea lor curentă (care, de regulă, este superioară valorii contabile înscrise în bilanț), iar creșterile de valoare aferente sunt contabilizate corespunzător.
- (18) Din punctul de vedere al aplicării impozitului pentru societăți, reevaluările valorii contabile a activelor sunt în principiu operațiuni ce se impun în măsura în care se realizează un câștig de capital și se recunoaște o creștere a valorii fiscale a imobilizărilor în cauză. Câștigurile de capital determină o creștere a venitului impozabil și, în consecință, a sarcinii fiscale curente a beneficiarilor chiar și în lipsa unui rezultat efectiv. Pentru a evita plata impozitului de către societăți pentru câștigurile de capital ce nu au fost încă realizate, în general sistemul fiscal permite înghețarea impozitului pe câștigurile de capital, continuând să atribuie activelor valoarea fiscală istorică, inferioară valorii contabile. În acest caz, profitul contabil (cu alte cuvinte, profitul realizat dar nerecunoscut ca venit impozabil) este amânat până în momentul realizării efective a câștigului de capital, spre exemplu, după vânzarea activelor în schimbul unei plăți.
- (19) Profitul contabil ce rezultă în urma suspendării câștigului de capital este, de regulă, contabilizat în scopuri fiscale într-un cont de rezerve speciale reprezentând profitul nerecunoscut din punct de vedere fiscal. Până în momentul în care profitul realizat este recunoscut în scopuri fiscale, nu există aliniere între valoarea contabilă și valoarea fiscală a activelor. Realinierea constituie, prin urmare, o operațiune fiscală prin intermediul căreia valoarea fiscală este ajustată la nivelul valorii contabile a activelor în cauză și, prin urmare, un câștig de capital este recunoscut din punct de vedere fiscal și supus impozitării. Profitul contabil este, prin urmare, eliberat din rezerva specială și înregistrat ca profit ordinar al exercițiului, în timp ce noile valori reevaluate devin amortizabile din punct de vedere fiscal.
- (20) Totuși, câștigurile de capital constituie forme particulare ale venitului care, spre deosebire de alte profituri ale exercițiului, reflectă un surplus al valorilor economice ale mijloacelor fixe maturat de-a lungul timpului, în timp ce recunoașterea fiscală trebuie să constituie o operațiune instantanee. Din acest motiv, pe lângă faptul că sunt amânate până în momentul realinierii fiscale a valorii activelor relevante, câștigurile de capital realizate de societate sunt în general supuse unui impozit substitutiv redus față de impozitul normal pentru societăți. Impozitul redus constituie un avantaj, deoarece societatea interesată plătește un impozit pe profituri inferior celui ordinar și, prin urmare, poate distribui acționarilor aceste profituri sub formă de dividende, creând dreptul la credite fiscale sau la scutirea societății de impozite deja plătite. Din punctul de vedere al aplicării regulilor în ceea ce privește ajutorul de stat, avantajul fiscal ce rezultă în urma impozitului substitutiv poate fi justificat de tehnica fiscală⁽⁴⁾ în lumina specificității câștigurilor de capital în raport cu profiturile ordinare ale exercițiului.

2.3. Impozitarea câștigurilor de capital în Italia

- (21) Pentru a descrie caracteristicile regimului examinat, trebuie ilustrată sintetic legislația italiană ce reglementează impozitarea câștigurilor de capital rezultate din cesiunile de active în urma unor restructurări de tipul celei prevăzute de Legea 218/1990 pentru sistemul bancar italian.

Cesiunile de active aferente reorganizării grupurilor de credit în conformitate cu Legea 218/1990

- (22) Legea 218/1990 a introdus – în scopul raționalizării exercitării activității bancare în Italia – un sistem special pentru a facilita cesiunea de imobilizări și a altor active bancare sau ramuri de activitate în sectorul bancar, deținute de instituțiile de credit publice locale, către instituțiile de credit private nou înființate sau deja existente (articolul 1 din Legea 218/1990). În 1990, cesiunea unei ramuri de activitate era echivalentă din punct de vedere fiscal cu o vânzare de active și, prin urmare, aceasta implica plata impozitului pentru societăți asupra diferenței dintre valoarea curentă a activelor cesionate și valoarea fiscală a acestor active, conform articolului 54

⁽⁴⁾ A se vedea hotărârea din 10 ianuarie 2006, Cauza C-222/04, *Ministerul Economiei și Finanțelor/Cassa di Risparmio di Firenze SpA, Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato și Cassa di Risparmio di San Miniato SpA*, Culegerea 2006, p. I-00289, punctele 136-137.

alineatul (5) și articolului 9 din Decretul Președintelui Republicii nr. 917 din 22 decembrie 1986 (DPR 917/1986) în vigoare la acel moment.

(23) Pentru a facilita cesiunea activelor bancare, articolul 7 alineatul (2) din Legea 218/1990 prevede, printre altele, un regim fiscal derogatoriu prin care câștigul de capital realizat în urma cesiunii de active în beneficiul instituțiilor de credit private – în cadrul unei reorganizări prevăzute la articolul 1 din aceeași lege –, în schimbul acțiunilor instituțiilor în cauză, nu este recunoscut fiscal până când nu este realizat efectiv prin cesiunea activelor sau prin distribuirea acestuia către acționari sub formă de dividende (amânarea recunoașterii fiscale a câștigului de capital).

(24) Obiectivele Legii 218/1990 pot fi rezumate astfel:

(i) permiterea societăților publice ce își desfășoară activitatea în sectorul bancar (în principal pentru oferirea de credite clienților) să își asume forma juridică de societate pe acțiuni, considerată a fi mai potrivită pentru desfășurarea unei activități comerciale;

(ii) permiterea acestor societăți publice de credit să se recapitalizeze atrăgând noi capitaluri din partea acționarilor și să se consolideze;

(iii) garantarea de condiții egale între societățile de credit publice și private, recunoscând acestora din urmă același privilegiu de neutralitate fiscală a câștigurilor de capital realizate în urma restructurării, acordat anterior doar societăților publice de credit.

(25) Articolul 7 alineatul (2) din Legea 218/1990 prevedea ca un procent de 15 % din câștigurile de capital realizate în urma cesiunii să contribuie la formarea venitului impozabil al societății cedente (societatea publică de creditare) și să se supună ratei de impozitare standard pentru societăți (în acel moment, 52,2 %, inclusiv 36 % impozit pe venitul persoanelor juridice IRPEG, și 16,2 %, impozit local pe venit ILOR). Legea stabilea că procentul de 15 % din câștigul de capital impozitat putea fi imputat activelor singulare – ca bază de impozitare nouă recunoscută de banca cesionară – sau la valoarea de pornire. Legea prevedea în plus că valoarea fiscală a activelor cesionate către banca beneficiară se atribuie în contabi-

litatea acesteia din urmă (valoare fiscală transferată) și se impută, de asemenea, valoarea acțiunilor băncii primite de societatea cedentă (valoare fiscală substitutivă), exceptând cota de 15 % din câștigul de capital impozitat, fiind recunoscută creșterea valorilor fiscale (transferate și substitutive).

(26) Regimul prevedea în esență o neutralitate fiscală parțială, prin care cesiunea unei ramuri de activități beneficia de o amânare a plății impozitului pentru societăți, cu condiția ca valorile fiscale ale activităților cesionate să fie atribuite acțiunilor primite de către societatea cedentă și ca cesionarul să atribuie activelor primite valoarea fiscală pe care acestea o aveau atunci când se aflau în proprietatea cedentului. Un asemenea regim prevedea dezalinierea între valorile curente ale activelor în momentul cesiunii acestora și între valorile fiscale. În conformitate cu articolul 7 alineatul (2) din Legea 218/1990, atât societatea cesionară, cât și cea cedentă erau obligate să atașeze la declarația de venituri un „prospect de reconciliere” în care trebuia menționată dezalinierea respectivelor valori fiscale cu cele contabile.

Cesiunile de active aferente restructurărilor în conformitate cu Directiva privind fuziunile

(27) Prin Decretul legislativ nr. 544 din 30 decembrie 1992 (Decretul legislativ 544/1992) Italia a transpus în sistemul juridic propriu Directiva 90/434/CEE („Directiva privind fuziunile”) ⁽⁵⁾. În versiunea originală, Directiva privind fuziunile are în vedere fuziunile, scindările, cesiunile de active și schimburile de acțiuni între societățile din diferitele state membre care satisfac următoarele trei criterii: (i) societatea interesată trebuie să-și asume una dintre formele enumerate în anexa directivei; (ii) trebuie să aibă domiciliul fiscal într-unul dintre statele membre; și (iii) trebuie să se supună unuia dintre impozitele asupra societăților în vigoare în statele membre enumerate la articolul 3 litera (c) din directivă.

(28) Definiția cesiunii de active inclusă în Directiva privind fuziunile este următoarea: o operațiune prin care o societate transferă, fără a fi dizolvată, totalitatea sau una ori mai multe ramuri ale activității sale către altă societate în schimbul transferării titlurilor reprezentând capitalul societății beneficiare (poate fi vorba de o societate controlată nou înființată a cărei capitalizare inițială constă în acțiunile conferite sau de o societate deja existentă).

⁽⁵⁾ Directiva 90/434/CEE a Consiliului din 23 iulie 1990 privind regimul fiscal comun care se aplică fuziunilor, scindărilor, cesionării de active și schimburilor de acțiuni între societățile din diferite state membre (JO L 225, 20.8.1990, p. 1).

- (29) Articolul 2 litera (i) din directivă stabilește că activele transferate reprezintă o ramură de activitate, adică totalitatea activului și pasivului unei diviziuni dintr-o societate care, din punct de vedere organizatoric, constituie o activitate independentă, adică o societate capabilă să funcționeze prin propriile mijloace. Curtea de Justiție a clarificat printr-o hotărâre recentă⁽⁶⁾ că, pentru a reintra sub incidența dispozițiilor Directivei privind fuziunile, o cesiune de active trebuie să includă totalitatea activelor și pasivelor aferente unei ramuri de activitate. Conform Directivei privind fuziunile, plata pentru cesiunea de active trebuie să consistă exclusiv în acțiuni, deoarece – spre deosebire de alte operațiuni prevăzute de aceeași directivă, precum fuziunile, scindările și schimburile de acțiuni – în acest caz nu este permisă plata în numerar în schimbul cesiunii.
- (30) Articolul 9 din Directiva privind fuziunile, făcând trimitere la articolul 4 din aceeași directivă, stabilește că nu pot fi impozitate câștigurile de capital la nivelul societății, cesiune în urma unei cesiuni de active. Directiva definește câștigurile de capital ca rezultat al diferenței totale dintre valoarea reală (valoarea de piață) a elementelor din activ și pasiv cedate și valoarea fiscală a acestora, indiferent de regulile specifice pentru definirea valorilor prevăzute de legislația națională. Acest tratament preferențial al câștigurilor de capital realizate prevăzut de Directiva privind fuziunile – acolo unde aceasta face referire la cesiunile între societăți din state membre diferite – se bazează pe criteriul „organizării stabile”. Cu alte cuvinte, doar activele care rămân într-o societate cu domiciliul fiscal în statul membru al societății cedente sau care sunt legate efectiv de organizarea stabilă a societății beneficiare situată în statul membru al societății cedente pot beneficia de amânarea plății impozitului prevăzut la articolul 4 din directivă.
- (31) Directiva prevede, prin urmare, mai mult un regim de neutralitate fiscală sau de amânare a impozitului decât o scutire de impozite, dat fiind faptul că statul membru din care face parte societatea cesionară își rezervă dreptul de a impozita câștigurile de capital realizate în urma transferului activelor în momentul viitoarei cesiuni a acestora din urmă. Pentru a putea rămâne sub incidența impozitării, câștigurile de capital realizate apărute în urma bunurilor cedate trebuie menționate în contabilitatea fiscală a societății beneficiare: în acest scop, toate elementele de activ și pasiv cedate trebuie înregistrate în contabilitatea fiscală a societății beneficiare la cea mai recentă valoare a lor din perioada imediat anterioară cesiunii (valoare fiscală transferată). Prin urmare, societatea beneficiară trebuie să preia baza impozabilă a societății cedente fără a-și putea exercita opțiunea de a alinia o asemenea bază impozabilă la valoarea echitabilă de pe piață. Din acest motiv, dispozițiile Directivei privind fuziunile care prevăd un tratament preferențial pentru cesiunile de active sunt foarte asemănătoare celor prevăzute la articolul 1 din Legea 218/1990 menționată mai sus, cu excepția faptului că directiva nu stabilește norme pentru evaluarea acțiunilor primite din partea societății cesiune în schimbul activelor, în timp ce optarea pentru valoarea fiscală substitutivă este prevăzută în mod intenționat de articolul 7 alineatul (2) din Legea 218/1990. Acest lucru are ca rezultat un sistem de dublă dezaliniere.
- Cesiunile de active aferente restructurării în conformitate cu Decretul legislativ 358/1997*
- (32) Din moment ce dispozițiile Directivei privind fuziunile prevăd doar reorganizările societăților din diferite state membre – sistem preluat în sistemul juridic italian prin Decretul legislativ 544/1992 –, Italia și-a extins automat regimul de neutralitate fiscală aplicat restructurărilor în cazurile de reorganizare a societăților aflate pe teritoriul național. Prin Decretul legislativ nr. 358 din 8 octombrie 1997 (Decretul legislativ 358/1997), Italia a introdus dispoziții fiscale generale pentru reorganizarea societăților situate în teritoriul propriu, dispoziții aplicabile și în cazul în care cesiunea de active își asumă forma de cesiune a unei ramuri de activitate în schimbul acțiunilor.
- (33) Regimul general de impozitare a câștigurilor de capital rezultate în urma reorganizării societăților de pe teritoriul Italiei și, în special, rezultate din cesiunea activelor, prevăzut de Decretul legislativ 358/1997, se bazează pe două sisteme alternative.
- (34) Pe de o parte, articolul 3 din Decretul legislativ 358/1997 prevede un regim opțional de impozitare substitutivă a câștigurilor de capital rezultate din cesiunea de firme sau de participații calificate în schimbul acțiunilor societății în cauză. Articolul 3 stabilește, în primul rând, că pentru stabilirea câștigurilor de capital aferente trebuie calculată diferența dintre valoarea fiscală a activelor cesionate – atunci când acestea se aflau în proprietatea societății cedente – și valoarea atribuită în documentele contabile de către societatea cedentă acțiunilor primite în schimbul cesiunii sau, în cazul în care este mai mare, valoarea atribuită în documentele contabile de societatea cesionară ramurii de activitate cesionată. Articolul 3 prevede în plus posibilitatea de a recunoaște fiscal câștigurile de capital prin plata unui impozit substitutiv de 19 %. Conform noului regim, valorile contabile și fiscale

⁽⁶⁾ Hotărârea din 15 ianuarie 2002, Cauza C-43/00, *Andersen og Jensen ApS/Skatteministeriet*, Culegerea 2002, p. I-00379, punctul 34 și următoarele.

ce includ câștigurile de capital realizate sunt recunoscute ca fiind noile valori atribuite activelor fie de societatea cedentă, fie de cea cesionară, cu scopul de a evita dezaclinarea între valoarea fiscală și valoarea contabilă (cesiune în regim de neutralitate contabilă).

(35) Pe de altă parte, articolul 4 din Decretul legislativ 358/1997 stabilește că participații la cesiune pot opta pentru un regim de amânare a plății impozitului ce poate fi comparat cu cel prevăzut de Directiva privind fuziunile. Conform acestui regim, cesiunea activelor unei ramuri de activitate între societăți situate în teritoriul Italiei este neutră din punct de vedere fiscal. Trebuie menționat faptul că respectivele câștiguri de capital realizate în urma cesiunii de active în schimbul unor acțiuni sunt recunoscute fiscal doar dacă valoarea fiscală a activelor cesionate este atribuită acțiunilor primite de societatea cedentă și dacă activelor primite le este transferată valoarea fiscală pe care acestea o aveau atunci când se aflau în proprietatea cedentului (cesiune în regim de neutralitate fiscală).

(36) Sistemul fiscal italian de impozitare a fost supus unei reforme majore în 2003, în aceeași perioadă în care intra în vigoare (la 1 ianuarie 2004) regimul de realiniere prevăzut de Legea 350/2003. Reforma a intrat în vigoare prin Decretul legislativ nr. 344 din 12 decembrie 2003 (Decretul legislativ 344/2003) care, în ceea ce privește prezenta procedură, stabilește următoarele:

(i) anularea IRPEG (impozitul pe venitul persoanelor juridice) și introducerea unui nou impozit pe veniturile societăților, IRES, cu o rată de 33 %, eliminând în paralel și Dual Income Tax (DIT), care consta în aplicarea unei rate reduse a IRPEG (de 19 %) la rata venitului impozabil reinvestit în societate;

(ii) eliminarea sistemului de imputare a creditului fiscal în baza căruia, în momentul în care dividendele erau distribuite acționarilor, acestea erau din nou impozitate, dar impozitul pentru societate plătit în Italia era dedus prin imputarea unui credit fiscal: acest sistem a fost înlocuit de un regim de scutire parțială de impozit aplicabil fie dividendelor naționale, fie celor cu origine străină;

(iii) introducerea unui regim de scutire a participațiilor referitor la câștigurile de capital rezultate din vânzarea de participații calificate și, în paralel, suprimarea posibilității de a deduce amortizările contabile ale participațiilor deținute;

(iv) anularea impozitului substitutiv de 19 % asupra câștigurilor de capital rezultate din restructurări conform articolului 3 din Decretul legislativ 358/1997. Prin abrogarea dispozițiilor Decretului legislativ 358/1997 menționat, Decretul legislativ 344/2003 a introdus regimul de neutralitate fiscală pentru toate cazurile de reorganizare corporativă, de exemplu în cazul fuziunilor și scindărilor, în Decretul Președintelui Republicii nr. 917 din 22 decembrie 1986 și în actualizările ulterioare – Textul unic privind impozitul pe venit (TUIR) – (articolele 170-174). Totuși, cesiunile de ramuri de activitate și de participații calificate nu au fost transpuse în TUIR și în actualizările ulterioare, cauzând, deci, o diferență în tratamentul cesiunilor de ramuri de activitate supuse regimului de neutralitate contabilă, conform articolului 175 din DPR 917/1986 și toate actualizările ulterioare, și al celorlalte restructurări reglementate în schimb de regimul de neutralitate fiscală.

(37) Conform reformei fiscale introduse prin Decretul legislativ 344/2003, toate reorganizările între societăți din state membre diferite urmează să fie supuse regimului de neutralitate fiscală menționat în Directiva privind fuziunile, care prevede posibilitatea de a efectua o cesiune în regim de neutralitate fiscală. Posibilitatea de a aplica impozitul substitutiv de 19 % conform articolului 3 din Decretul legislativ 358/1997 a fost eliminată începând cu 1 ianuarie 2004, în timp ce s-a păstrat sistemul de calculare a câștigurilor de capital rezultate din cesiunea ramurilor de activitate în regim de neutralitate contabilă. De asemenea, s-a eliminat și regimul opțional de amânare a plății impozitului, prevăzut la articolul 4 din Decretul legislativ 258/1997. Ca urmare a reformei descrise mai sus, regimul de impozitare a câștigurilor de capital realizate prin vânzarea sau cesiunea unei ramuri de activitate este identic cu cel prevăzut în cazul vânzării activelor individuale.

(38) În concluzie, luând în considerare dispozițiile legii de la momentul aprobării Legii 350/2003, din punct de vedere fiscal, cesiunea de active printr-un schimb de acțiuni era mai convenabilă decât vânzarea acestora, din moment ce cesiunea de participații calificate era scutită de impozit, în timp ce cesiunea de active suport era o operațiune supusă impozitării.

(39) Comisia a considerat necesară descrierea cadrului complex stabilit de Directiva privind fuziunile și Decretul legislativ 358/1997, în vederea examinării diferitelor regimuri utilizate de societăți pentru a reevalua sau realinia valoarea mijloacelor fixe ale acestora.

2.4. Realinieri conform Legilor 342/2000, 448/2001 și 350/2003

Reorganizări ale instituțiilor de credit conform Legii 218/1990

- (40) Legea 218/1990 se referă la privatizarea prin intermediul unor transformări și cesiuni a unor instituții de credit de drept public (conform articolului 29 din Decretul legislativ regal nr. 375 din 12 martie 1936, transpus în Legea nr. 141 din 7 martie 1938) în societăți pe acțiuni ce operează în sectorul de credite (articolul 1 din Legea 218/1990). În baza articolului 7 alineatul (2) din Legea 218/1990, câștigurile de capital realizate prin intermediul cesiunii de active nu sunt recunoscute fiscal cu scopul de a garanta neutralitatea fiscală a operațiunilor. Totuși, procentul de 15 % al acestor câștiguri de capital este recunoscut și supus ratei de impozitare standard asupra societăților în vigoare în acea perioadă. În consecință, valoarea fiscală a activelor cesionate în baza articolului 7 alineatul (2) din Legea 218/1990 a crescut (a fost realiniată) cu procentul de 15 % din câștigul de capital, în timp ce restul de 85 % din câștigul de capital nu a fost recunoscut.
- (41) Rezultatul diferenței dintre valoarea fiscală a acțiunilor primite și a activelor cesionate, pe de-o parte, și valoarea contabilă a acestor active (realiniate în procentul de 15 %), de cealaltă parte, corespunde unui câștig de capital suspendat. Recunoașterea valorii fiscale restante a câștigului de capital a fost amânată în mod intenționat până în momentul eventualului rezultat în urma cesiunii activelor în cauză sau până la distribuirea acestora în beneficiul acționarilor, sub formă de dividende, din rezerva contabilă ce corespunde câștigului de capital nerecunoscut.
- (42) Din acest motiv, în baza principiilor de contabilitate fiscală menționate în Legea 218/1990, procentul de 85 % din valoarea economică a câștigurilor de capital rezultate în urma schimbului de active pe perioada reorganizărilor prevăzute de legea menționată nu este recunoscut în scopuri fiscale. Conform autorităților italiene, operațiunile de reorganizare a instituțiilor de credit în cauză au avut loc între anii 1990 și 1995. Câștigurile de capital realizate în acea perioadă au fost înghețate pe toată durata anilor succesivi, iar societățile în cauză au fost obligate să înregistreze valorile nealiniate într-un prospect atașat la declarațiile de venit prezentate.

Realinieri conform Legii 342/2000

- (43) În baza articolului 17 din Legea nr. 342 din 21 noiembrie 2000 ⁽⁷⁾ (Legea 342/2000), societăților înființate în urma reorganizării instituțiilor de credit conform Legii 218/1990 li s-a permis realinierea valorilor fiscale suspendate cu cele contabile realizate prin intermediul schimbului de active în cadrul reorgani-

zării menționate și înscrise încă în bilanț la data de 31 decembrie 1999, cu condiția ca acestea să plătească impozitul substitutiv asupra societăților egal cu 19 % din câștigul de capital în locul ratei globale de 42,4 % aplicabilă în acea perioadă (formată din impozitul pentru societăți de 37 % și din impozitul local pentru activitățile de producție de 5,4 %). Realinierea era limitată la 85 % din valoarea nerecunoscută sau suspendată din câștigul de capital original.

- (44) Plătind impozitul asupra câștigurilor de capital de 19 %, atât societățile care dețineau activele bancare, cât și societățile care dețineau acțiunile acestor societăți deținătoare de active puteau realinia valorile fiscale, respectiv, ale activelor și acțiunilor în cauză. În cazul în care acțiunile ar fi fost concesionate altor societăți sau schimbate cu acțiunile altor societăți fără realizări în numerar, acestea din urmă puteau realinia valoarea acțiunilor schimbate.
- (45) Impozitul asupra câștigurilor de capital era redus la 15 % (în locul impozitului substitutiv de 19 %), în cazul în care instituția de credit ar fi decisă să realinieze doar valoarea fiscală a activelor sale, în loc să realinieze fie valoarea activelor, fie valoarea acțiunilor. În asemenea caz, unicii beneficiari ai regimului de realiniere erau instituțiile de credit ce dețineau active schimbate în cadrul cesiunilor inițiale.
- (46) În urma plății impozitului asupra câștigurilor de capital, beneficiarii eliberau câștigurile de capital realizate cu ocazia cesiunilor inițiale (și conservate sub forma unor rezerve de profit nedistribubil) și le puteau distribui acționarilor sub formă de dividende.
- (47) În paralel cu realinierea activelor și a acțiunilor schimbate în cadrul reorganizărilor din sectorul bancar descrise anterior, articolul 19 din Legea 342/2000 stabilea că același impozit substitutiv asupra câștigurilor de capital putea fi aplicat societăților dispuse să realinieze valorile fiscale ale activelor și ale acțiunilor din posesia lor ca urmare a altor restructurări ce au beneficiat de regimul de neutralitate fiscală în baza Decretului legislativ 358/1997.
- (48) Regimul menționat la articolul 19 (ce prevedea impozitări substitutive ale câștigurilor de capital de 19 % și de 15 % pentru realinierea activelor și acțiunilor) echivala din toate punctele de vedere recunoașterea profiturilor rezultate din realinierea fiscală în relație cu restructurările efectuate conform Decretului legislativ nr. 358/1997 cu recunoașterea profiturilor realizate de instituțiile de credit conform Legii 218/1990.

⁽⁷⁾ Monitorul Oficial nr. 276 al Republicii Italiene din 21.11.2000.

- (49) Printre altele, articolul 20 din Legea 342/2000 stabilește norme detaliate pentru impozitul substitutiv de plată asupra câștigurilor de capital și pentru creditul fiscal în favoarea acționarilor care primesc dividende rezultate din câștigurile de capital recunoscute.

Realinieri conform Legii 448/2001

- (50) Legea nr. 448 din 28 decembrie 2001 a prelungit termenii regimurilor de realiniere prevăzute de Legea 342/2000 în ceea ce privește activele înscrise în bilanșurile societății și a căror valoare nu a fost încă realiniată.

- (51) În special, articolul 3 alineatul 11 din Legea 448/2001 prevedea ca regimul de realiniere menționat la articolele 17-20 din Legea 342/2000 să se aplice fie profiturilor nerecunoscute aferente activelor și acțiunilor rezultate din reorganizări din sectorul bancar conform Legii 218/1990, fie activelor rezultate din alte reorganizări efectuate în baza Decretului legislativ 358/1997 și deținute încă la data de 31 decembrie 2001. Legea 448/2001 stabilea ca impozitele substitutive datorate pentru profiturile recunoscute să fie fixate la 12 % în caz de realiniere dublă (realiniere atât a activelor deținute de societatea cesionară, cât și a acțiunilor primite de societatea care deținea participația sau de către cedent) și, respectiv, la 9 % în caz de realiniere simplă (sau limitată la active deținute de societatea cesionară), în locul impozitului pentru societăți de 41 % aplicabil în momentul realinierii (format din 36 % din impozitul pentru societăți plus 5 % impozit local asupra activităților de producție).

Realinieri conform Legii 350/2003

- (52) În cele din urmă, articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 stabilea că regimul de realiniere prevăzut la articolele 17 din Legea 342/2000 putea fi aplicat și profiturilor realizate, dar nerecunoscute fiscal, aferente activelor în interes în cadrul reorganizărilor din sectorul bancar conform Legii 218/1990 și încă rezultate din bilanșul aferent exercițiului în curs la data de 31 decembrie 2003. Legea 350/2003 stabilea că impozitul substitutiv asupra câștigurilor de capital aferent realinierilor acestor profituri atinge nivelul de 12 % în caz de realiniere dublă (realiniere fie a activelor deținute de instituția de credit, cât și a acțiunilor primite de cedentul bancar) și de 9 % în caz de realiniere simplă (sau limitată la active deținute de instituția de credit). Articolul 26 din Legea 350/2003 nu prevedea niciun

alt tip de realiniere a activelor referitor la restructurărilor generale conform Decretului legislativ 358/1997.

- (53) În special, în baza articolului 2 alineatul (26) din Legea 350/2003, câștigurile de capital istorice realizate conform Legii 218/1990 privind cesiunea de imobilizări și de alte active bancare în beneficiul instituțiilor de credit private nou înființate sau deja existente în schimbul acțiunilor acestor instituții puteau fi recunoscute fiscal prin intermediul plății impozitelor substitutive de 12 % sau de 9 %, în loc de impozitul pentru societăți de 37,25 % aplicabil în acea perioadă (33 % impozit pentru societăți plus 4,25 % impozit local asupra activităților de producție). Legea 350/2003 prevedea în plus ca impozitul substitutiv să fie vărsat în trei rate (50 % în 2004, 25 % în 2005 și 25 % în 2006), fără dobândă.

- (54) În baza informațiilor furnizate de autoritățile italiene, nouă grupuri bancare au realiniat propriile active conform articolului 26 alineatul (26) din Legea 350/2003 prin plata impozitului substitutiv asupra câștigurilor de capital de 9 % (realiniere simplă). Câștigurile de capital recunoscute atingeau nivelul de peste 2 059 milioane EUR. Cei nouă beneficiari au vărsat un impozit substitutiv în valoare de 180 615 534 EUR. Pentru a calcula efectivul echivalent al impozitelor în scopul ajutoarelor de stat, ratele de plată din 2005 și din 2006 trebuie majorate cu taxa de referință de 3,7 % pentru recuperarea ajutoarelor ilegale prevăzută de Regulamentul nr. 794/2004 al Comisiei⁽⁸⁾. Impozitul vărsat efectiv ajunge la valoarea de 185 505 996 EUR⁽⁹⁾, ce reprezintă impozitul de referință pentru calcularea ajutorului exprimat în subvenții echivalente.

Reevaluări conform Legii 350/2003

- (55) Articolul 2 alineatul (25) din Legea 350/2003 stabilește că toate societățile supuse impozitului pot reevalua valorile fiscale ale activelor existente la data de 31 decembrie 2002 pentru a le putea imputa valoarea efectivă de la acel moment prin vărsământul impozitului substitutiv de 19 %, în caz de reevaluare a activelor amortizabile, și de 15 %, în cazul activelor neamortizabile, plătit în trei rate (50 % în 2004, 25 % în 2005 și 25 % în 2006).

⁽⁸⁾ Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (capitolul V – Rata dobânzii aplicabilă recuperării ajutorului ilegal) (JO L 140, 30.4.2004, p. 1).

⁽⁹⁾ Impozitele vărsate sunt următoarele: (a) 92 760 506 EUR în 2004; (b) 46 380 253 EUR plătit în 2005, ce corespund unei valori reale nete de 44 725 412 EUR în 2004; și (c) 46 380 253 EUR plătit în 2006, ce corespund unei valori reale nete de 43 129 616,9 EUR în 2004.

- (56) Conform celor de mai sus, reevaluările sunt operațiuni extraordinare permise ocazional prin dispoziții fiscale speciale pentru a reconcilia valoarea istorică a activelor cu valoarea lor curentă. Reevaluarea fiscală este diferită de realiniere, deoarece, în primul caz, valoarea fiscală a activelor unei societăți poate fi aliniată la valoarea pieței din momentul reevaluării, în timp ce, în al doilea caz, câștigul de capital recunoscut fiscal nu poate depăși valoarea obținută cu ocazia unui eveniment precedent realizării, spre exemplu, o reorganizare.
- (59) Comisia a reținut de asemenea că, în timp ce realinierea fiscală care s-au realizat în avantajul beneficiarilor conform Legilor 342/2000 și 448/2001 menționate constituiau măsuri fiscale generale simple cu scopul de a garanta o impozitare echitabilă a câștigurilor de capital realizate, realinierea prevăzută la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 era destinată exclusiv băncilor supuse reorganizărilor reglementate de Legea 218/1990 și, din acest motiv, nu putea fi considerată o măsură cu caracter general și nici nu garanta același tratament al câștigurilor de capital examinate cu cel al câștigurilor de capital realizate prin alte tipuri de organizare corporativă. Conform Comisiei, faptul că unele bănci din Italia și-au anulat datoria de plată privind câștigurile de capital nerecunoscute, înscrise în bilanțurile acestora prin plata unui impozit nominal (redus), ar fi putut să le facă mai interesante pentru operațiunile de achiziție, provocând deformări pe piața de achiziții din sectorul bancar.

3. MOTIVE PENTRU ÎNȚIEREA PROCEDURII

- (57) Prin Decizia din 30 mai 2007⁽¹⁰⁾, Comisia a deschis procedura formală de investigație menționată la articolul 88 alineatul (2) din Tratatul CE privind regimul de realiniere fiscală prevăzut la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003, deoarece acest regim părea să satisfacă toate condițiile necesare pentru a fi considerat ajutor de stat conform articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE și, în plus, existau îndoieli cu privire la compatibilitatea acestuia cu piața comună, în măsura în care nu părea posibilă aplicarea niciuneia dintre derogările prevăzute la articolul 87 alineatele (2) și (3) din Tratatul CE.
- (58) În special, Comisia a reținut că articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 oferea un avantaj financiar, egal cu diferența dintre impozitul vărsat efectiv în 2004 pentru a realinia valoarea activelor și impozitul standard datorat dacă realinierea ar fi fost efectuată în absența dispozițiilor aceluiși articol 2 alineatul (26) din Legea 350/2003. Rata ordinară aplicabilă în 2004 profiturilor în cauză ar fi fost egală cu 37,25 % (formată din impozitul pentru societăți de 33 % și impozitul local asupra activităților de producție de 4,25 %), în timp ce impozitul substitutiv plătit efectiv a fost de 9 %. În plus, în baza Legii 350/2003, impozitul substitutiv era vărsat în trei rate (50 % în 2004, 25 % în 2005 și 25 % în 2006) fără dobândă, în timp ce impozitul aplicabil în lipsa dispozițiilor de la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 ar fi fost datorat integral în 2004. Comisia a calculat că valoarea impozitului efectiv plătit de cei nouă beneficiari ai regimului examinat, convertită în subvenția echivalentă, atinge valoarea de 185 505 996 EUR, în timp ce impozitul standard ar fi fost de 771 991 022 EUR (37,25 % din profitul realizat, egal cu peste 2 059 milioane EUR). Diferența dintre impozitul standard și impozitul efectiv vărsat este, prin urmare, egală cu 586 485 026 EUR.
- (60) Comisia a concluzionat că regimul examinat putea constitui un ajutor de stat necompatibil cu piața comună și, prin urmare, a deschis procedura menționată la articolul 88 alineatul (2) din Tratatul CE. Comisia a atras atenția asupra faptului că, în cazul în care, la încheierea procedurii mai sus menționate, s-ar fi ajuns la concluzia că regimul examinat constituie un ajutor de stat necompatibil, ar fi fost necesară procedura de recuperare, în conformitate cu articolul 14 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE⁽¹¹⁾. Totuși, conform practicilor privind asemenea regimuri de ajutor fiscal⁽¹²⁾, recuperarea trebuia să se îndrepte doar asupra impozitelor în deficit din punctul de vedere al contribuției pe care beneficiarul regimului ar fi plătit-o dacă s-ar fi folosit de alte regimuri fiscale disponibile în acea perioadă, cu condiția ca acest lucru să nu implice reconstrucția alegerilor ipotetice ce ar fi putut fi făcute de beneficiarii regimului în cauză⁽¹³⁾. Comisia a invitat autoritățile italiene și persoanele interesate să-și formuleze observațiile în ceea ce privește problema dacă recuperarea ajutorului oferit ilegal s-ar putea limita exclusiv la diferența dintre impozitul ce ar fi fost plătit în baza regimului de reevaluare prevăzut la articolul 2 alineatul (25) din Legea 350/2003 și impozitul substitutiv plătit efectiv de instituțiile de credit beneficiare în baza regimului de realiniere prevăzut la articolul 2 alineatul (26) din aceeași Lege 350/2003.

⁽¹¹⁾ JO L 83, 27.3.1999, p. 1.

⁽¹²⁾ A se vedea secțiunea VI din Decizia 2006/748/CE a Comisiei din 4 iulie 2006 privind ajutorul de C 30/04 (ex N 34/04) pus în aplicare de Portugalia – Scutirea societăților de impozit pentru câștigurile de capital rezultate din anumite operațiuni ale întreprinderilor publice (JO L 307, 7.11.2006, p. 219).

⁽¹³⁾ A se vedea punctele 113-119 din Hotărârea Curții din 15 decembrie 2005, Cauza C-148/04, *Unicredito Italiano SpA/Agencia delle Entrate, Ufficio Genova 1*, Culegerea 2005, p. I-11137.

⁽¹⁰⁾ A se vedea nota de subsol 1.

4. OBSERVAȚIILE ITALIEI

- (61) În observațiile trimise, autoritățile italiene, în special, (a) au respins considerarea regimului examinat ca fiind ajutor de stat și (b) au subliniat că eventualul avantaj acordat era mult inferior celui calculat de Comisie în mod provizoriu și, prin urmare, trebuia considerat ca fiind *de minimis*.
- (62) Italia a susținut, în special, că articolul 2 alineatul (25) din Legea 350/2003 permitea implicit tuturor societăților care ar fi luat parte la reorganizări de societăți să se folosească de posibilitatea de a reajusta valoarea activelor lor. Articolul 2 alineatul (25) din legea citată ar fi generat – în opinia autorităților italiene – posibilitatea de a reajusta valorile fiscale cu cele contabile, prin intermediul unei trimeri implicite la articolul 14 din Legea 342/2000, care stabilea recunoașterea câștigurilor de capital suspendate ca urmare a reorganizărilor fiscale neutre și, cu toate acestea, viza toate nealinierile rezultate din restructurările realizate potrivit Decretului legislativ 358/1977.
- (63) În opinia Italiei, era posibilă folosirea acestui regim general de realiniere, potrivit articolului 12 din Legea 342/2000, prin vărsământul unui impozit substitutiv de 19 %, în caz de reevaluare a activelor amortizabile, și de 15 %, în cazul activelor neamortizabile, plătit în trei rate (50 % în 2004, 25 % în 2005 și 25 % în 2006). Prin urmare, din punctul de vedere al autorităților italiene, regimul prevăzut la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 ar fi trebuit să fie evaluat în lumina regimului de reajustare implicit introdus prin articolul 14 din Legea 342/2000, mai degrabă decât să fie confruntat cu regimul general de reevaluare fiscală pentru societățile menționate în articolul 2 alineatul (25) din aceeași Lege 350/2003, așa cum a fost susținut de către Comisie. Atât regimul implicit de reajustare, cât și cel de reevaluare ar fi prevăzut, potrivit Italiei, aplicarea acelorași impozite, pentru a înlocui procentele de 19 % și 15 % descrise deja. Contrar celor susținute de Comisie, în decizia de deschidere a procedurii de investigație formală, totuși, pentru autoritățile italiene, eventualul avantaj conferit de articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 ar fi egal doar cu diferența dintre impozitul de 9 % vărsat de băncile beneficiare pe profiturile lor nerecunoscute și impozitul de 15 % plătit pe aceleași profituri realizate eventual de către toate celelalte societăți care pot beneficia de reajustarea valorilor activelor pe care le dețin. Această diferență ar trebui să fie ulterior redusă, având în vedere faptul că băncile beneficiare au vărsat un impozit relativ mai ridicat decât impozitul de 15 % aplicat câștigurilor de capital realizate, spre deosebire de toate celelalte societăți care ar fi putut în schimb să opteze pentru regimul de neutralitate fiscală totală prevăzut prin Decretul legislativ 358/1997.
- (64) În plus, Italia consideră că reajustările dispuse pentru câștigurile de capital rezultate din reorganizările din sectorul bancar realizate potrivit Legii 218/1990 nu ar putea fi comparate cu toate celelalte măsuri prevăzute pentru recunoașterea câștigurilor de capital, pentru două motive: înainte de toate, pentru că reorganizările sectorului bancar în cauză erau, prin însăși natura lor, specifice și necomparabile cu altele; și, în al doilea rând, pentru că măsurile fiscale destinate să amâne recunoașterea câștigurilor de capital realizate erau concepute special pentru aceste reorganizări, deoarece prevedeau un regim de neutralitate fiscală parțială, atât pentru societatea cedentă, cât și pentru societatea cesionară.
- (65) În ce privește caracterul de unicitate al reorganizărilor din sectorul bancar, autoritățile italiene afirmă că măsura a vizat exclusiv unele operațiuni de reorganizare a instituțiilor de credit realizate între 22 august 1990 și 31 decembrie 1995, operațiuni al căror obiectiv principal era privatizarea sectorului instituțiilor de credit de drept public din Italia. S-a reținut că forma juridică cea mai adecvată pe care trebuiau să și-o asume instituțiile de credit de drept public din Italia ar fi fost aceea de societate pe acțiuni, deoarece era capabilă să garanteze înființarea de grupuri bancare private în țară și să promoveze egalitatea condițiilor cu celelalte bănci de pe piața comună. Potrivit Legii 218/1990, acțiunile fostelor instituții de drept public au fost, ca urmare a reorganizării lor, direct atribuite unor societăți în care era predominantă sau nu proprietatea publică, unor fundații bancare nou înființate sau unor fundații bancare private deja existente, în care proprietatea publică era repartizată între diverse societăți locale. Atât statului, cât și fundațiilor li se atribuia sarcina temporară de a gestiona și de a vinde progresiv pe piață acțiunile unor astfel de societăți nou înființate, pentru a permite consolidarea sectorului bancar, și înființarea în Italia a grupurilor bancare.

- (66) Natura specifică a regimului de neutralitate fiscală pentru aceste reorganizări bancare era justificată de faptul că pe vremea aceea nu exista un regim general care să garanteze neutralitatea restructurărilor și cesiunea de ramuri de activitate. Legiuitorul italian dorea să faciliteze privatizarea unor instituții de credit de drept public restructurându-le și atribuindu-le noua formă juridică de societate pe acțiuni de drept privat, evitând însă, în același timp, să acorde avantaje care nu erau necesare acestor instituții. Cu scopul de a preveni eventualele distorsiuni ale concurenței față de alte instituții de credit de drept privat, legiuitorul a prevăzut (a) o neutralitate fiscală parțială, atât pentru societatea plătitoare, cât și pentru societatea beneficiară (un procent de 15 % din câștigurile de capital realizate era recunoscut și taxat la cota impozitului standard, egal pe vremea aceea cu 52,2 %); (b) înscrierea câștigurilor de capital nerecunoscute într-o rezervă specială cu suspendarea impozitului; și (c) extinderea aplicării aceluiași regim de neutralitate fiscală parțială asupra reorganizărilor de instituții de credit care nu sunt de drept public, pentru a garanta egalitatea tratamentului fiscal al restructurărilor la care puteau lua parte instituții de credit, atât de drept public, cât și de drept privat.
- (67) Autoritățile italiene sunt de acord cu concluziile Comisiei conform cărora regimurile de neutralitate fiscală prevăzute de Legea 218/1990 și Decretul legislativ 358/1999 nu constituie ajutoare de stat, deoarece sunt justificate de logica intrinsecă a sistemului fiscal (punctul 30 din decizia de deschidere a procedurii de investigație formală). Totuși, acestea consideră că, deși aceste concluzii sunt corecte, nici regimul de reajustare fiscală prevăzut la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 nu ar trebui considerat un ajutor de stat, deoarece constituie completarea necesară a regimului de neutralitate fiscală parțială prevăzut la articolul 7 alineatul (2) din Legea 218/1990 și pentru că, în plus, trebuie să se țină cont de natura specifică a reorganizărilor din sectorul bancar menționate anterior.
- (68) Italia subliniază că singurele câștiguri de capital care puteau fi reajustate erau cele istorice – derivate din reorganizările inițiale (realizate între 22 august 1990 și 31 decembrie 1995) – rămase ca urmare a recunoașterii și, deci, a aplicării impozitului de 15 % asupra câștigurilor de capital. Aplicarea unui impozit substitutiv redus ar fi pe deplin justificată de natura specifică a acestor câștiguri de capital, care nu sunt profituri de exercițiu, ci mai degrabă profituri realizate în anii precedenți, și în special din natura specifică a reorganizărilor sectorului bancar reglementat de Legea 218/2000, pentru care a fost vărsat un impozit de 52,2 % la 15 % din câștigurile de capital realizate. Făcând o medie între cota fiscală aplicată de 52,2 % și cotele de 9 % și 12 % ale impozitelor substitutive prevăzute la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003, la valoarea rămasă de 85 % a câștigurilor de capital, cota globală aplicată ar fi fost cuprinsă între 15,48 % și 17,85 %, cote care sunt, în opinia Italiei, efectiv comparabile cu cele de 15 % și de 19 % aplicabile potrivit regimului de reajustare implicit prevăzut de Legea 350/2003 în cazul activelor amortizabile și, respectiv, al activelor neamortizabile ale tuturor societăților.
- (69) Mai mult, autoritățile italiene consideră că regimul de reajustare din articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 ar fi mai puțin flexibil, deoarece dispune în mod obligatoriu reajustarea tuturor câștigurilor de capital rămase derivate din reorganizarea inițială, în timp ce regimul de reajustare implicit din articolul 2 alineatul (25) din aceeași lege prevede posibilitatea de a reajusta valoarea activelor singulare care înregistrează o valoare efectivă mai mare. Potrivit Italiei, o flexibilitate similară ar fi extrem de avantajoasă pentru societățile beneficiare, din moment ce acestea ar fi putut să aleagă să reajusteze numai activele amortizabile, și nu cele a căror vânzare ar fi putut produce profituri scutite oricum de impozite. De exemplu, potrivit regimului de scutire a participațiilor, intrat în vigoare la 1 ianuarie 2004, vânzarea participațiilor calificate este scutită de impozit în proporție de 95 % și, deci, unei societăți nu i-ar conveni să verse impozitul pentru recunoașterea profiturilor aferente activelor, care ar fi în orice caz scutite de impozit aproape în totalitate. Potrivit autorităților italiene, diferența nu este cu siguranță neînsemnată, având în vedere că multe active istorice cesionate în anii '90 în favoarea instituțiilor de credit nou înființate erau constituite ca participații de societăți calificate și, de aceea, complet scutite de impozit ca urmare a reformei fiscale din 2003 descrisă mai sus.
- (70) În concluzie, autoritățile italiene consideră că, deși Comisia ajunsese la concluzia că respectiva cotă de impozitare plătită în temeiul articolului 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 ar fi fost mai favorabilă decât cea aplicabilă în temeiul regimului „general” de reajustare prevăzut la articolul 2 alineatul (25) din aceeași lege, diferența fiind, de fapt, neglijabilă, ar trebui totuși să fie considerat un ajutor *de minimis*.

5. OBSERVAȚII ALE PĂRȚILOR INTERESATE

(71) În observațiile transmise de părțile interesate, acestea au prezentat o serie de argumente formulate cu scopul de a respinge posibilitatea de a considera regimul de reajustare fiscală ca fiind ajutor de stat. Au susținut că ar fi vorba de o măsură fiscală tehnică destinată unei situații specifice, mai exact rezolvării problemei neajustării unor valori fiscale care nu au fost recunoscute ca având legătură cu activele convertite în momentul în care au fost realizate unele restructurări în sectorul bancar. Mai mult decât atât, o astfel de măsură nu ar conferi un avantaj nici măcar grupurilor bancare în cauză, deoarece ar implica în realitate plata de taxe suplimentare pe care, de regulă, nu trebuie să le verse celelalte societăți care au luat parte la reorganizări similare în cadrul regimului general de neutralitate fiscală prevăzut de Decretul legislativ 358/1997 și Directiva privind fuziunile.

(72) În fond, părțile interesate afirmă că regimul supus examinării nu este selectiv, din moment ce este justificat de caracteristicile specifice ale sectorului bancar și, în special, de caracteristicile specifice ale reorganizărilor instituțiilor de credit în cauză. Potrivit părților interesate, de asemenea, în anumite decizii anterioare ale Comisiei, aceasta ar fi considerat deja compatibil cu piața comună regimul de neutralitate fiscală parțială prevăzut de Legea 218/1990, de exemplu în Decizia 2002/581/CE din 11 decembrie 2001 privind regimul de ajutoare de stat pus în aplicare de Italia în favoarea băncilor⁽¹⁴⁾, decizie care face trimitere, la rândul său, la comunicarea Comisiei de deschidere a procedurii de investigație formală cu privire la ajutoarele decise de Italia în favoarea Banca di Napoli⁽¹⁵⁾.

(73) Părțile interesate mai afirmă că instituțiile de credit supuse reorganizării în cauză nu au beneficiat de niciun avantaj specific, așa cum ar rezulta din comparația dintre impozitul substitutiv plătit de băncile în cauză pentru recunoașterea câștigurilor de capital și impozitul plătit de către alte societăți care au fost supuse unor reorganizări similare în regim de neutralitate fiscală. Cotele fiscale diferite de cele prevăzute pentru alte societăți, aplicate în 2003 băncilor supuse reorganizării, pot fi explicate prin diferențele regimuri valabile pentru cele două serii de reorganizări. Părțile observă că, în timp ce câștigurile de capital nerecunoscute derivate din reorga-

nizările realizate potrivit Decretului legislativ 358/1997 erau „câștiguri de capital liber distribuibile”, deoarece puteau fi distribuite acționarilor fără o impozitare ulterioară la nivel de societate, câștigurile de capital realizate potrivit Legii 218/1990 reprezentau „câștiguri de capital suspendate”, atât pentru societatea cesionară, cât și pentru societatea cedentă, numai până în momentul în care acestea ar fi fost distribuite acționarilor respectivi.

(74) Diferențierea dintre regimurile fiscale distincte aplicate câștigurilor de capital realizate rezultate din cele două situații ar fi fost confirmată, potrivit părților interesate, de interpretarea conținută în Hotărârea nr. 82/2000 a Ministerului de Finanțe Italian⁽¹⁶⁾, prin care administrația fiscală ar fi recunoscut că diferența dintre valoarea echitabilă de piață a unei ramuri de activitate cesionate și valoarea fiscală a acestuia nu determină un câștig de capital impozabil în cadrul unei cesiuni în regim de neutralitate fiscală, cu condiția ca valorile fiscale să nu fie aliniate valorii echitabile de piață, nici la nivelul societății cedente, nici la nivelul societății cesionare. Mai mult decât atât, în hotărâre s-ar ajunge la concluzia că diferența realizată prin intermediul cesiunii ramurii de activitate nu are decât o relevanță pur contabilă până când activele ramurii respective nu sunt efectiv vândute și, deci, „câștigul de capital suspendat” ar putea fi distribuit acționarilor fără nicio obligație de impozitare la nivel de societate. Pe de altă parte, articolul 7 alineatul (2) din Legea 218/1990 prevede în mod explicit ca diferența dintre valoarea contabilă rezultată din cesiunea în regim de neutralitate fiscală parțială, ca urmare a restructurărilor instituțiilor de credit în cauză, să fie taxată nu numai dacă activele cu câștig de capital sunt cedate, ci și în cazul în care câștigul de capital este distribuit acționarilor.

(75) Potrivit observațiilor părților interesate, faptul că cotele fiscale stabilite de legile 342/2000 și 448/2001 pentru reajustările din 2000 și 2001 ar fi fost aceleași atât pentru reorganizarea instituțiilor de credit, cât și pentru reorganizările care priveau alte societăți, în timp ce cotele reajustărilor din 2003 erau în mod aparent mai avantajoase pentru bănci, se poate explica prin modificările introduse de reforma impozitului pe societăți din 2003, care a înlocuit sistemul de imputare a creditului fiscal cu metoda de scutire la 95 % până când nu se verifică o dublă impozitare economică a dividendelor.

⁽¹⁴⁾ A se vedea considerentul 32 din decizia citată (JO L 184, 13.7.2002, p. 27).

⁽¹⁵⁾ A se vedea punctul 3.2.1 din decizia citată (JO C 328, 1.11.1996, p. 23).

⁽¹⁶⁾ Hotărârea nr. 82/E-67004 din 6 iunie 2000, disponibilă în banca de date privind fiscalitatea (*Serviciul de documentație fiscală*) a Ministerului de Finanțe Italian la următoarea adresă de internet: <http://dt.finanze.it/doctrib/PDF/Documento.pdf?Request=0&DocumentID=14000008220000606FIN11000006700400&Info=1,0,0>

(76) În plus, potrivit părților interesate, societățile supuse reorganizărilor, spre deosebire de instituțiile de credit supuse reorganizării, ar fi putut distribui câștigurile de capital istorice fără să fie necesar ca ele să verse niciun impozit asupra societăților, și dividendele relative – potrivit sistemului de impunere aplicabil până în 31 decembrie 2003 – ar fi fost supuse impozitării la nivel de beneficiar-acționar. În cazul în care ar fi fost prevăzut un impozit substitutiv pe societăți cu scopul de a recunoaște fiscal aceste câștiguri de capital (așa cum s-a întâmplat în cazul regimurilor de reajustare fiscală din 2000 și 2001), impozitul vărsat ar fi fost înregistrat ca și credit fiscal pentru suma plătabilă de către acționar la realizarea distribuirii dividendului respectiv. În cadrul sistemului precedent de imputare, impozitul la nivel de acționar ar fi absorbit în orice caz impozitul pe societăți eventual vărsat în avans și, în consecință, aceasta ar fi echivalat tratamentul fiscal al oricărui regim de reajustare. Acest lucru, la rândul său, ar fi justificat aplicabilitatea acestei cote de impozit substitutiv, atât instituțiilor de credit supuse reorganizării, cât și altor societăți interesate la vremea respectivă de o reorganizare.

(77) Situația s-ar fi schimbat semnificativ după 31 decembrie 2003, odată cu introducerea regimului de excludere a 95 % din dividendele aplicabile câștigurilor de capital din reorganizare, suspendate și succesiv distribuite sub formă de dividende. Începând cu 2004, impozitul pe câștigurile de capital realizate ca urmare a reorganizărilor de societăți, altele decât băncile în cauză, și succesiv distribuite sub formă de dividende ar fi fost aplicat numai la 5 % din câștigurile de capital distribuite ca și dividende, constituind acest unic impozit datorat (în cazul în care nu s-ar fi aplicat niciun impozit substitutiv), în timp ce pentru câștigurile de capital realizate de băncile supuse reorganizării ar fi fost aplicat – atunci când respectivele profituri ar fi fost distribuite – impozitul standard pe societăți (tot în cazul în care nu s-ar fi aplicat un impozit substitutiv). Cu scopul de a remedia această diferență de tratament, legiuitorul italian ar fi introdus impozitul substitutiv la cota nominală (redușă), prevăzută la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003, astfel încât să recunoască câștigurile de capital suspendate numai pentru băncile în cauză supuse reorganizării și excluzând în schimb câștigurile de capital suspendate potrivit Decretului legislativ 358/1997, deoarece acestea din urmă, odată distribuite ca și dividende, ar fi fost oricum supuse unei minime impozitări fiscale (excluderea a 95 % din dividende din impozabilul receptorului).

(78) Pentru a rezuma, potrivit părților interesate, regimul de reajustare fiscală din 2003 nu a conferit un avantaj băncilor supuse reorganizării. Ar fi fost vorba, în

schimb, de o măsură destinată să remedieze diferența dintre regimul de reajustare fiscală mult mai profitabil prevăzut de Legea 218/1990 pentru instituțiile de credit supuse reorganizării și regimul mai puțin sever din punct de vedere fiscal aplicat câștigurilor de capital distribuite de societățile supuse reorganizării în cadrul regimului general prevăzut de Decretul legislativ 358/1997.

(79) În final, părțile interesate au observat în continuare, că, deși Comisia a ajuns la concluzia că regimul de reajustare fiscală prevăzut la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 ar fi conferit un avantaj specific exclusiv instituțiilor de credit care au luat parte la reorganizări realizate potrivit Legii 218/1990, acest avantaj nu ar fi fost egal cu cel calculat în mod preliminar de către Comisie, ci numai cu diferența dintre impozitul vărsat cu titlu de reajustare și impozitul, separat și distinct, plătit pentru reevaluarea activelor singulare amortizabile sau neamortizabile potrivit articolului 2 alineatul (25) din aceeași Lege 350/2003. Această diferență ar fi echivalentă cu o fracțiune a impozitului pe reevaluarea realizată și, mai degrabă, ar trebui redusă din suma impozitului plătit în plus pentru a reajusta activele care nu determină câștiguri de capital amortizabile sau cesionate (bunuri a căror cesiune generează câștiguri de capital scutite de impozite).

6. EVALUARE

6.1. Ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE

(80) Potrivit unei jurisprudențe consolidate a Curții⁽¹⁷⁾, pentru a fi considerat ajutor de stat, o măsură trebuie să satisfacă toate criteriile stabilite la articolul 87 alineatul (1) din Tratatul CE, adică trebuie să fie acordată de stat sau prin intermediul unor resurse de stat, trebuie să furnizeze un avantaj care să favorizeze în manieră selectivă unele întreprinderi sau producții, fără ca acest lucru să fie justificat de logica intrinsecă a regimului fiscal, și, în fine, trebuie să denatureze sau amenințe să denatureze concurența și să afecteze schimburile economice.

Resursele de stat

(81) Comisia reține că măsura examinată ar fi fost finanțată în mod evident cu resurse de stat, deoarece plata unui impozit substitutiv nominal (redușă), în locul impozitului standard pe câștigurile de capital recunoscute în baza articolului 2 alineatul (26) din Legea 350/2003, echivalează cu o reducere a impozitului datorat de societăți, în dezavantajul finanțelor publice.

⁽¹⁷⁾ A se vedea hotărârea Curții din 10 ianuarie 2006, Cauza C-222/04, *Ministerul Economiei și Finanțelor/Cassa di Risparmio di Firenze SpA, Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato și Cassa di Risparmio di San Miniato SpA*, Culegerea 2006, p. I-00289, punctul 129.

Existența unui avantaj selectiv

(82) Autoritățile italiene și părțile interesate au observat că – în deciziile anterioare Deciziei 2000/600/CE⁽¹⁸⁾ privind aprobarea condiționată a ajutorului acordat de Italia băncilor publice siciliene Banco di Sicilia și Sicilcassa, și Deciziei 1999/288/CE⁽¹⁹⁾ privind aprobarea condiționată a ajutorului acordat de Italia băncii Banca di Napoli – Comisia ar fi examinat și aprobat regimul de neutralitate fiscală parțială prevăzut de Legea 218/1990, din moment ce s-a ajuns la concluzia că o astfel de măsură nu constituia un ajutor de stat. Cu toate acestea, nici regimul examinat nu ar constitui un ajutor de stat, deoarece nu ar reprezenta nimic altceva decât consecința naturală a regimului de suspendare fiscală stabilit de Legea 218/1990 menționată anterior.

(83) Articolul 7 alineatul (2) din Legea 218/1990 stabilea că cesionarea de active și acțiuni în cadrul reorganizărilor din sectorul bancar în cauză ar fi primit un tratament de neutralitate fiscală parțială. Acest lucru implică parțiala nerecunoaștere a câștigurilor de capital realizate ca urmare a cesiunii de ramuri de activitate bancară, atât pentru societatea cedentă, cât și pentru societatea cesionară, cu condiția ca activele care compuneau ramura de activitate cesionată să primească aceeași valoare fiscală ca atunci când erau în proprietatea societății cedente (valoare fiscală transferată) și acțiunile primite de această societate cedentă ar fi primit și ele aceeași valoare fiscală a activelor cesionate (valoare fiscală substitutivă).

(84) În cadrul acestui regim, având în vedere că nu se înregistrează o creștere a valorilor fiscale ale activelor și ale acțiunilor schimbate, nu se acorda un avantaj fiscal societăților care au luat parte la reorganizări și impozitarea profitului realizat ca urmare a cesiunii era numai amânată, în așteptarea viitoarei recunoașteri fiscale (de exemplu, la realizarea cesiunii de active din partea societății cedente sau de acțiuni din partea societății sau a societății cedente). Din moment ce nu se înregistrează o creștere a bazei de impozitare nici pentru cedent, nici pentru cesionar, nu se configura nicio măsură de ajutor determinată de amânarea recunoașterii profitului la nivel de societate.

(85) O astfel de amânare a plății impozitului conform regimului prevăzut de Legea 218/1990 era totuși conformă cu principiile de bază ale fiscalității societăților, potrivit cărora impozitarea venitului se aplica tuturor

veniturilor și profiturilor realizate de orice societate, dar câștigurile de capital realizate nu erau fiscal recunoscute, deoarece nu se înregistra o creștere corespunzătoare a valorilor fiscale ale activelor interesate, astfel încât supunerea la impozit putea totuși să aibă loc ulterior.

(86) În lumina celor de mai sus, Comisia confirmă evaluarea inițială formulată în decizia de deschidere a procedurii de investigație formală, conform căreia (a) atât nerecunoașterea procentului de 85 % din câștigurile de capital realizate în cadrul operațiunilor reglementate de Legea 218/1990, cât și (b) nerecunoașterea câștigurilor de capital realizate în cadrul operațiunilor reglementate de Decretul legislativ 358/1997 nu constituie un ajutor de stat, deoarece valorile fiscale ale activelor schimbate au rămas neschimbate⁽²⁰⁾ și, prin urmare, câștigurile de capital fiscale nu s-au materializat, astfel încât nu a fost acordat niciun avantaj. Deoarece câștigurile de capital realizate au fost înghețate, profiturile relative nu au putut fi distribuite și cotele de valoare crescută ale activelor nu s-au putut amortiza, devaloriza sau scădea în alt mod din venitul impozabil al societății rezultat din astfel de operațiuni. Prin urmare, Comisia conchide că amânarea impozitului legat de neutralitatea fiscală aplicată ar fi justificată de logica intrinsecă a sistemului fiscal și că aceasta nu ar constitui un ajutor de stat.

(87) Dimpotrivă, regimul de reajustare fiscală prevăzut la articolul 2 alineatul (26) din Legea 305/2003 conferea dreptul la o creștere a valorii fiscale pentru care ar fi fost vărsat impozitul standard pe societăți, atunci când nu ar fi fost disponibil un impozit substitutiv special, precum cel examinat. Comisia consideră că, pentru facilitarea impozitării câștigurilor de capital, legiuitorul național ar putea aplica un impozit substitutiv la o cotă mai convenabilă față de cea standard. Având în vedere faptul că impozitul pentru o cesiune de bunuri este de regulă vărsat imediat, dar avantajele fiscale ale bazei impozabile ale activelor conferite se obțin numai în timp – prin intermediul deducerii din amortizarea lor periodică sau la realizarea cesiunii acestor active –, impozitarea normală a acestor profituri ar comporta în general o creștere a impozitului global net aplicat societății cedente și societății cesionare. Astfel, un impozit substitutiv – cu o cotă mai mică decât cea standard – asupra câștigurilor de capital realizate ca urmare a restructurărilor ar putea fi justificată, în principiu, ca o măsură tehnică destinată facilitării recunoașterii fiscale a câștigurilor de capital.

⁽¹⁸⁾ JO L 256, 10.10.2000, p. 21.

⁽¹⁹⁾ JO L 116, 4.5.1999, p. 36.

⁽²⁰⁾ În schimb, atunci când valoarea realizată a fost recunoscută, aceasta a fost supusă impozitării, ca și în cazul profitului de 15 % recunoscut în cadrul operațiunilor reglementate de Legea 218/1990.

- (88) Cu toate acestea, o reajustare fiscală preferențială similară ar putea fi justificată numai dacă este aplicabilă în mod obiectiv, în aceleași condiții, tuturor recunoașterilor fiscale de câștiguri de capital comparabile, ca cele rezultate din alte reorganizări neluate în considerare de Legea 218/1990, unde sunt cuprinse reorganizările altor instituții de credit.
- (89) Comisia consideră că reajustările prevăzute de Legile 342/2000 și 448/2001 ar fi permis societăților interesate de reorganizările reglementate prin Legea 218/1990 și Decretul legislativ 358/1997 să recunoască câștigurile de capital istorice realizate prin intermediul plății unui impozit substitutiv uniform pentru toate societățile în cauză. Aceasta conchide, așadar, că aceste reajustări constituiau măsuri fiscale generale și că impozitul substitutiv aplicat în forma redusă – față de impozitul standard aplicat societăților la vremea respectivă – nu oferea niciun avantaj concurențial societăților în cauză, deoarece a fost aplicat în aceleași condiții tuturor societăților care au ales să recunoască câștigurile de capital istorice realizate, dar în același timp nerecunoscute potrivit dispozițiilor relevante ale Legii 218/1990 sau ale Decretului legislativ 358/1997. Comisia conchide, deci, că aceste reajustări reprezintă măsuri fiscale generale justificate de logica sistemului fiscal și că nu constituie un ajutor de stat.
- (90) Dimpotrivă, Comisia consideră că reajustarea fiscală prevăzută la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 nu ar constitui o măsură generală, deoarece era aplicabilă exclusiv câștigurilor de capital realizate de unele instituții de credit numai ca urmare a reorganizărilor realizate potrivit Legii 218/1990.
- (91) În special, Comisia reține că regimul fiscal examinat ar fi conferit un avantaj financiar egal cu diferența dintre impozitul vărsat efectiv pentru a realinia valoarea activelor și impozitul standard care ar fi fost plătit dacă realinierea ar fi fost efectuată în absența dispozițiilor articolului 2 alineatul (26) din Legea 350/2003. Rata efectivă a impozitului aplicabilă în 2004 profiturilor în cauză ar fi fost egală cu 37,25 % (alcătuită din impozitul pe societăți de 33 % și impozitul local pe activitățile de producție de 4,25 %), în timp ce impozitul substitutiv efectiv aferent ar fi fost de 9 % (fără să se țină cont de scăderea rezultată din amânarea plăților impozitului).
- (92) În plus, Comisia ia în considerare faptul că, în temeiul Legii 350/2003, impozitul substitutiv era plătit în 3 rate (50 % în 2004, 25 % în 2005 și 25 % în 2006) fără dobândă, în timp ce impozitul standard care ar fi fost aplicabil în lipsa dispozițiilor de la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 ar fi fost datorat integral în 2004. Prin urmare, Comisia observă că valoarea impozitului efectiv plătit de cei nouă beneficiari ai regimului examinat, convertită în subvenția echivalentă, atinge valoarea de 185 505 996 EUR, în timp ce impozitul standard ar fi fost de 771 991 022 EUR (37,25 % din profitul realizat, egal cu peste 2 059 milioane de EUR). Diferența dintre impozitul standard și impozitul efectiv plătit este, prin urmare, egal cu 586 485 026 EUR.
- (93) Comisia reține că avantajul menționat anterior ar fi fost efectiv limitat numai la instituțiile de credit interesate de operațiuni reglementate de Legea 218/1990, în timp ce celelalte instituții de credit și celelalte societăți interesate de operațiuni de reorganizare echivalente realizate potrivit Decretului legislativ 358/1997 nu au putut beneficia de același regim de realiniere fiscală și de condițiile favorabile acordate de acesta din urmă.
- (94) Autoritățile italiene și părțile interesate au observat că niciunul dintre cei nouă beneficiari ai regimului nu ar fi fost dispus să realinieze valoarea activelor proprii dacă, în acest fel, ar fi fost supuse impozitului standard aplicat societăților pentru câștigurile de capital recunoscute. Mai mult decât atât, potrivit explicațiilor oferite de autoritățile italiene, celelalte societăți care nu au fost supuse reorganizărilor prevăzute în Legea 218/1990 ar fi beneficiat de regimul implicit de realiniere fiscală prevăzut la articolul 2 alineatul (25) din Legea 350/2003 potrivit modalităților generale, substanțial echivalente, stabilite în articolul 17 din Legea 342/2000.
- (95) Autoritățile italiene și părțile interesate sunt de părere că, pentru a calcula corect avantajul în cauză, ar trebui să se țină cont de impozitele plătite în momentul cesiunilor inițiale, adică la vremea respectivă de Legea 218/1990, la o cotă globală de peste 40 %. Rezultă că impozitul efectiv global asupra câștigurilor de capital în cauză în 1990, plus cel din 2004, este cu mult superior cotei generale pentru realinieri aplicată în 2000 și, în consecință, nu ar fi creat niciun avantaj.

- (96) Cu toate acestea, Comisia confirmă că regimul prevăzut la articolul 2 alineatul (25) din Legea 350/2003 nu constituie o realiniere fiscală de valori nealiniată în urma unor reorganizări neutre fiscal, ci un regim de reevaluare fiscală care a permis realizarea câștigurilor de capital latente derivate din egalarea cu valoarea curentă a valorii fiscale a activelor deținute de societățile beneficiare. Comisia consideră că cele două regimuri nu ar fi comparabile și, mai mult, este de părere că regimul de reevaluare fiscală din articolul 2 alineatul (25) din Legea 350/2003 nu ar fi echivalent cu regimul de realiniere fiscală din articolul 2 alineatul (26) din aceeași lege, ținând cont de diferența dintre cotele legale ale impozitului substitutiv prevăzut de aceste două regimuri.
- (97) Prin urmare, Comisia conchide că societățile care au realiniat valorile fiscale ale activelor lor potrivit articolului 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 au beneficiat de un avantaj specific care consta în diferența dintre cota de impozit standard aplicat profiturilor recunoscute și impozitul substitutiv special aplicat aceluiași profituri.
- (98) Părțile interesate au obiectat că cota de impozit substitutiv inferioară celei standard prevăzute la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 nu era selectivă, deoarece era justificată de elementele specifice de drept și de fapt ale impozitării câștigurilor de capital rezultate din reorganizările realizate potrivit Legii 218/1990. Mai mult, au susținut că, după trecerea a toți acești ani, Italia nu ar fi putut să impoziteze în mod legitim aceste câștiguri de capital ca și câștigurile de capital rezultate din alte restructurări.
- (99) Comisia ia la cunoștință faptul că reorganizările realizate potrivit Legii 218/1990 prevedeau condiții și dispoziții specifice îndreptate spre amânarea recunoașterii fiscale ale câștigurilor de capital realizate ca urmare a reorganizărilor, așa cum este declarat și în amintita hotărâre a Ministerului de Finanțe Italian. Cu toate acestea, aceasta consideră că regimul de neutralitate fiscală parțială prevăzut de Legea 218/1990 ar fi în esență echivalent cu regimul de neutralitate fiscală totală prevăzut de Decretul legislativ 358/1997 în ceea ce privește câștigurile de capital realizate, dar nerecunoscute fiscal. Din moment ce cele două situații sunt efectiv comparabile, legiuitorul ar fi trebuit să aplice același tratament când a dispus, în 2003, recunoașterea fiscală a câștigurilor de capital suspendate.
- (100) Comisia consideră, în plus, că aplicarea unei cote de impozit mai scăzute nu ar putea fi considerată o simplă compensație a unei impozitări mai oneroase aplicată câștigurilor de capital derivate din restructurările din sectorul bancar din Legea 218/1990, distribuite acționarilor ca și dividende, față de impozitarea câștigurilor de capital distribuite ca și dividende derivate din alte reorganizări în regim de neutralitate fiscală, așa cum se afirmă, însă, în hotărârea menționată anterior. Nu este posibilă subscrierea la o afirmație similară, datorită faptului că aplicarea impozitelor substitutive diferite la câștigurile de capital nu poate întotdeauna fi justificată de diferitele sarcini fiscale aplicabile în cazul în care câștigurile de capital suspendate ar fi distribuite ca și dividende. Comisia observă, de fapt, că admiterea unei astfel de justificări ar echivala cu permiterea aplicării de cote de impozitare efective diferite în ceea ce privește unele societăți numai pentru că acestea au luat parte la anumite tipuri de reorganizări preferate de stat.
- (101) Comisia consideră că avantajul fiscal derivat din aplicarea regimului de realiniere fiscală prevăzut la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 nu ar putea fi considerat puțin important, adică *de minimis*. În determinarea existenței unui ajutor, Comisia confruntă impozitul nominal (*reduis*) aplicat potrivit regimului examinat și impozitul care ar fi fost aplicat în cazul în care acest regim nu ar fi fost disponibil și instituțiile de credit beneficiare ar fi aliniat bazele de impozitare ale activelor lor și ar fi distribuit acționarilor lor câștigurile de capital rezultate din aceste realineri fiscale.
- (102) În plus, Comisia consideră că presupusul caracter neînsemnat al avantajului financiar acordat de stat nu ar fi în sine un motiv suficient pentru a exclude faptul că respectivul avantaj ar putea constitui un ajutor. Comisia observă că, deși nu este posibil să se invoce excepția *de minimis* prevăzută în Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 al Comisiei din 15 decembrie 2006 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor *de minimis* ⁽²¹⁾, deoarece măsura examinată nu reprezintă un ajutor transparent, așa cum este prevăzut prin regulamentul menționat anterior, autoritățile italiene nu s-au conformat condițiilor prevăzute de regulament.

(21) JO L 379, 28.12.2006, p. 5.

Justificare privind natura regimului

- (103) Potrivit autorităților italiene și părților interesate, regimul de realiniere prevăzut la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 ar fi justificat prin caracteristicile particulare ale sectorului bancar și, din acest motiv, acesta nu ar reprezenta un ajutor de stat.
- (104) Potrivit jurisprudenței Curții, o măsură fiscală este selectivă numai când operează o discriminare nejustificată între situații comparabile din punct de vedere juridic și faptice în lumina obiectivelor fixate de sistemul fiscal ⁽²²⁾ și „existența unui avantaj conform articolului 87 alineatul (1) din tratat nu poate fi automat dedusă din diferența de tratament pe care o suportă societățile interesate” ⁽²³⁾.
- (105) Comisia consideră totuși că regimul examinat nu reprezintă o echivalare a sistemului general cu caracteristicile distincte ale sectorului bancar, ci mai degrabă un avantaj selectiv care vizează îmbunătățirea competitivității unor societăți sau a instituțiilor de credit implicate în unele reorganizări.
- (106) Autoritățile italiene afirmă, în plus, că regimul în cauză este o simplă reeditare a regimului introdus conform Legii 342/2000, care nu implică un element de ajutor de stat, pentru că se aplică profiturilor realizate ca urmare a oricărui tip de restructurare corporativă. Regimul prevăzut de Legea 350/2003 ar trebui să fie comparat cu cel prevăzut de Legea 342/2000 și nu ar furniza, potrivit Italiei, niciun avantaj în plus. Așa cum s-a explicat mai sus, Comisia nu este de acord cu acest punct de vedere, pentru că realinierea conform Legii 350/2003 are un domeniu de aplicare mai limitat decât realinierea generală prevăzută de Legea 342/2000.
- (107) În lumina celor de mai sus, Comisia a ajuns la concluzia că avantajul acordat anumitor instituții de credit potrivit Legii 350/2003, reprezentat de aplicarea unui impozit substitutiv special pentru profiturile realizate prin intermediul unor cesiuni de active în locul cotei de impozit standard, este un avantaj specific și nu este justificat de natura sistemului fiscal.

Distorsiunea concurenței și influența asupra schimburilor economice dintre statele membre

- (108) Potrivit unei jurisprudențe consolidate a Curții ⁽²⁴⁾, pentru ca o măsură să denatureze concurența este suficient ca destinatarul ajutorului să fie în concurență cu alte societăți pe piețele deschise concurenței. În plus, o măsură influențează schimburile economice dintre statele membre atunci când ajutorul financiar acordat de stat consolidează poziția unei societăți față de alte societăți concurente în cadrul schimburilor intracomunitare ⁽²⁵⁾.
- (109) Comisia consideră că valoarea considerabilă a ajutorului ar fi contribuit efectiv la consolidarea poziției financiare a beneficiarilor din sectorul bancar, care concurează pe piața liberalizată a serviciilor financiare deschisă concurenței cu alte societăți care prestează servicii la nivel intracomunitar.
- (110) Comisia mai consideră că avantajul acordat în favoarea instituțiilor de credit în cauză ar putea să contravină principiilor de concurență în contextul actual, caracterizat de oportunitatea de consolidare în sectorul bancar italian. Faptul că unele instituții de credit italiene ar fi eliminate datorită lor fiscală pentru câștigurile de capital latente în activele lor și înscrise în bilanț prin intermediul plății unui impozit nominal (reduc) este susceptibil de a duce la creșterea capacității de atracție a acestor instituții de credit și cu atât mai mult a valorii lor economice în ochii potențialilor investitori și cumpărători. Comisia este de părere că avantajul acordat de regimul fiscal examinat ar putea provoca o alterare nemeritată a pieței în ceea ce privește achizițiile de societăți în sectorul bancar din Italia.
- 6.2. Compatibilitate**
- (111) În măsura în care regimul examinat constituie un ajutor de stat potrivit articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE, compatibilitatea sa trebuie să fie evaluată în lumina derogărilor prevăzute la articolul 87 alineatele (2) și (3) din Tratatul CE. Nici autoritățile italiene, nici părțile interesate nu au înaintat argumente specifice pentru a invoca aplicarea uneia dintre derogările menționate anterior din acest caz.
- (112) Derogările prevăzute la articolul 87 alineatul (2) din Tratatul CE, cu privire la ajutoarele cu caracter social acordate consumatorilor singuri, ajutoarele destinate în cazul daunelor provocate de calamitățile naturale sau alte evenimente excepționale și ajutoarele acordate economiei din anumite regiuni ale Republicii Federale Germania, nu se aplică în acest caz.

⁽²²⁾ Hotărârea din 8 noiembrie 2001, Cauza C-143/99, *Adria-Wien Pipeline GmbH și Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH/Finanzlandesdirektion für Kärnten*, Culegerea 2001, p. I-8365.

⁽²³⁾ Hotărârea din 22 noiembrie 2001, Cauza C-53/00, *Ferring/ACOSS*, Culegerea 2001, p. I-9067, punctul 17.

⁽²⁴⁾ Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță în Cauza T-214/95, *Het Vlaamse Gewest/Comisie*, Culegerea 1998, p. II-717.

⁽²⁵⁾ Hotărârea Curții de Justiție în Cauza 730/79, *Philip Morris/Comisie*, Culegerea 1980, p. 2671, punctul 11.

(113) Derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) din Tratatul CE autorizează ajutoarele destinate pentru a favoriza dezvoltarea economică a regiunilor unde nivelul de trai este anormal de scăzut sau unde există o formă gravă de absență a locurilor de muncă: aceasta nu este însă aplicabilă în cazul de față, pentru că ajutorul nu favorizează dezvoltarea economică a regiunilor cu aceste caracteristici din Italia.

(114) Regimul nu poate fi considerat un proiect de interes european comun sau un ajutor îndreptat către remedierea unei grave perturbări a economiei unui stat membru, așa cum este prevăzut la articolul 87 alineatul (3) litera (b) din Tratatul CE, nici nu dorește să promoveze cultura și conservarea patrimoniului, așa cum este prevăzut la articolul 87 alineatul (3) litera (d) din Tratatul CE.

(115) În fine, regimul trebuie examinat în lumina articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, care autorizează ajutoarele destinate favorizării dezvoltării anumitor activități sau a anumitor regiuni economice, fără să altereze condițiile de schimb în mod contrar interesului comun. Din acest punct de vedere, trebuie observat în primul rând că ajutorul examinat nu este conform cu niciuna dintre disciplinele sau orientările care definesc criteriile de compatibilitate cu piața comună a anumitor tipuri de ajutoare. În special, acesta nu este aliniat orientărilor comunitare în ceea ce privește ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea societăților aflate în dificultate la vremea aceea⁽²⁶⁾. În al doilea rând, pentru că avantajul fiscal a fost acordat *a posteriori* față de operațiuni care au avut loc deja, nu se poate considera că acesta ar produce efectele de sporire necesare pentru a justifica aplicarea acestei derogări.

(116) Comisia consideră însă că regimul fiscal în cauză ar fi comportat o reducere a datoriilor pe care instituțiile de credit beneficiare ar fi trebuit în mod normal să le susțină în cazul unei reorganizări de tipul descris și, astfel, trebuie considerat ca reprezentând un ajutor de funcționare. Acest ajutor nu poate fi considerat compatibil cu piața comună, pentru că nu favorizează dezvoltarea niciunei activități sau regiuni economice și nu este limitat în timp, descrescător sau proporțional, așa cum este necesar pentru a remedia dezavantaje economice specifice.

(117) Prin urmare, Comisia a ajuns la concluzia că regimul examinat este incompatibil cu piața comună.

6.3. Recuperare

(118) Din moment ce regimul de ajutor a fost pus în aplicare fără a aștepta autorizarea preliminară a Comisiei, ar trebui să se procedeze la recuperare în conformitate cu articolul 14 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE⁽²⁷⁾. Totuși, în lumina practicii privind asemenea regimuri de ajutor fiscal⁽²⁸⁾, Comisia consideră că recuperarea ar trebui să se îndrepte doar asupra impozitelor în deficit în ceea ce privește contribuția pe care beneficiarul regimului ar fi plătit-o dacă s-ar fi folosit de alte regimuri fiscale disponibile în acea perioadă. Comisia consideră că, în acest caz, aplicarea regimului alternativ de reevaluare fiscală din articolul 2 alineatul (25) din Legea 350/2003 nu ar reprezenta o alegere pur teoretică, ci mai degrabă o opțiune rațională de care s-ar fi putut folosi beneficiarii în cauză pentru recunoașterea fiscală a valorii efective a activelor lor⁽²⁹⁾.

(119) Trebuie amintit că articolul 2 alineatul (25) din Legea 350/2003 conține o dispoziție generală pentru recunoașterea profiturilor realizate de societăți care au decis să reevalueze activele înscrise în bilanț la data de 31 decembrie 2002 imputându-le la valoarea lor de piață de la vremea respectivă, prin plata unui impozit substitutiv de 19 % în cazul reevaluării activelor amortizabile și 15 % în cazul activelor neamortizabile, plătit în trei rate (50 % în 2004, 25 % în 2005 și 25 % în 2006). Acest regim de extindere generală era aplicabil și instituțiilor de credit supuse reorganizării în cauză. Cu toate că realinierea și reevaluările nu sunt operațiuni ce pot fi echivalate, Comisia consideră că, dacă la vremea respectivă regimul de realiniere nu ar fi fost disponibil, instituțiile de credit interesate ar fi optat cu siguranță pentru regimul general de reevaluare din articolul 2 alineatul (25) din Legea 350/2003.

(120) În lumina celor de mai sus, Comisia conchide că recuperarea ajutorului trebuie să fie limitată exclusiv la diferența dintre impozitul plătit pentru a reevalua activele deținute potrivit articolului 2 alineatul (25) din Legea 350/2003 (19 % în cazul reevaluării activelor amortizabile, 15 % în cazul activelor neamortizabile deținute în general de instituțiile de credit supuse reorganizării în cauză) și impozitul efectiv plătit potrivit articolului 2 alineatul (26) din aceeași Lege 350/2003.

⁽²⁷⁾ JO L 83, 27.3.1999, p. 1.

⁽²⁸⁾ A se vedea secțiunea VI din Decizia 2006/748/CE a Comisiei din 4 iulie 2006 privind ajutorul de stat C 30/04 (ex N 34/04) pus în aplicare de Portugalia – Scutirea societăților de impozit pentru câștigurile de capital rezultate din anumite operațiuni ale întreprinderilor publice (JO L 307, 7.11.2006, p. 219).

⁽²⁹⁾ A se vedea punctele 113-119 din hotărârea Curții din 15 decembrie 2005, Cauza C-148/04, *Unicredito Italiano SpA/Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova I*, Culegerea 2005, p. I-11137.

⁽²⁶⁾ JO C 288, 9.1.1999, p. 2.

7. CONCLUZII

- (121) Comisia constată că Italia a pus în aplicare ilegal articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003, încălcând dispozițiile articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE. Regimul de ajutor nu este compatibil cu piața comună.
- (122) Trebuie să se procedeze exclusiv la recuperarea ajutorului acordat într-o sumă egală cu impozitele plătite în deficit față de suma pe care beneficiarul regimului ar fi plătit-o dacă s-ar fi folosit de alte regimuri fiscale disponibile în acea perioadă.
- (123) Prin urmare, suma de recuperat este limitată la diferența dintre impozitul care ar fi fost plătit potrivit articolului 2 alineatul (25) din Legea 350/2003 și impozitul efectiv plătit potrivit articolului 2 alineatul (26) din aceeași lege,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Regimul fiscal derogatoriu pus în aplicare de Italia în temeiul articolului 2 alineatul (26) din Legea 350/2003 constituie un ajutor de stat și, deci, este incompatibil cu piața comună.

Articolul 2

Italia elimină regimul prevăzut la articolul 1.

Articolul 3

(1) Italia adoptă toate măsurile necesare pentru a recupera de la beneficiari ajutorul acordat prin intermediul aplicării impozitului substitutiv prevăzut la articolul 2 alineatul (26) din Legea 350/2003, cu privire la recunoașterea fiscală a câștigurilor de capital rezultate din reorganizările realizate potrivit Legii 218/1990, ajutor pus deja la dispoziția lor în mod ilegal.

(2) Suma de recuperat este limitată la diferența dintre impozitul care ar fi fost plătit dacă beneficiarii ajutorului ar fi

aplicat regimul de reevaluare fiscală potrivit articolului 2 alineatul (25) din Legea 350/2003 și impozitul efectiv plătit potrivit articolului 2 alineatul (26) din aceeași lege.

(3) Recuperarea este efectuată fără întârziere și urmând procedurile de drept intern, cu condiția ca acestea să permită punerea în aplicare imediată și efectivă a prezentei decizii.

(4) Sumele de recuperat includ dobânda, care curge de la data la care ajutorul a fost pus la dispoziția beneficiarului și până la cea a recuperării lui efective.

(5) Dobânda este calculată în conformitate cu dispozițiile capitolului V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE.

Articolul 4

Italia va informa Comisia, în termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, cu privire la măsurile prevăzute sau deja luate în vederea respectării acesteia. Aceste informații trebuie comunicate completând chestionarul din anexa I la prezenta decizie. Italia va informa Comisia, în termen de patru luni de la notificarea prezentei decizii, cu privire la măsurile luate pentru punerea în aplicare a acesteia.

Articolul 5

Prezenta decizie se adresează Republicii Italiene.

Adoptată la Bruxelles, 11 martie 2008.

Pentru Comisie

Neelie KROES

Membre al Comisiei

ANEXA I

Informații privind punerea în aplicare a deciziei Comisiei cu privire la ajutorul de stat C 15/2007 (ex NN 20/07), pus în aplicare de Italia, privind stimulentele fiscale în favoarea unor instituții de credit supuse restructurării**1. Număr total de beneficiari și suma totală a ajutorului de recuperat**

1.1 Specificați în detaliu cum va fi calculată valoarea ajutorului de recuperat de la beneficiarii individuali:

- capital;
- dobândă.

1.2 Indicați suma totală de recuperat din ajutorul acordat ilegal în cadrul prezentului regim (valoarea brută echivalentă a subvenției, la prețul de ...):

1.3 Indicați numărul total de beneficiari de la care trebuie recuperat ajutorul acordat ilegal în cadrul prezentului regim:

2. Măsuri prevăzute și deja adoptate pentru recuperarea ajutorului

2.1 Specificați în detaliu măsurile prevăzute și măsurile deja adoptate pentru recuperarea imediată și efectivă a ajutoarelor. Indicați, de asemenea, unde este cazul, temeiul legal al măsurilor adoptate sau prevăzute:

2.2 Indicați data limită pentru recuperarea ajutoarelor:

3. Informații cu privire la beneficiarii individuali

În tabelul de mai jos, indicați datele aferente fiecărui beneficiar de la care trebuie recuperat ajutorul acordat ilegal în cadrul regimului.

Identitatea beneficiarului	Suma ajutorului acordat ilegal (*) Moneda: ...	Suma rambursată (*) Moneda: ...

(*) Suma ajutorului pus la dispoziția beneficiarului (valoarea brută echivalentă a subvenției, la prețul de ...).

(*) Sume brute rambursate (inclusiv dobânda).